

338.22

П.32

Підприємницька освіта як ключ до успіху

Серія дидактичних матеріалів з підприємницької
освіти в закладах вищої освіти України

ПІДПРИЄМНИЦТВО: ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, МАРКЕТИНГ, ЛОГІСТИЧНІ ПРОЦЕСИ, ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Developing Intra- and Entrepreneurial Competences
through Entrepreneurship Education and Start-up Consultancy

544202-TEMPUS-1-2013-1-AT-TEMPUS-JPHES

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

Підприємницька освіта як ключ до успіху

Серія дидактичних матеріалів з підприємницької освіти в
закладах вищої освіти України

ПІДПРИЄМНИЦТВО: ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, МАРКЕТИНГ, ЛОГІСТИЧНІ ПРОЦЕСИ, ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Developing Intra- and Entrepreneurial Competences through
Entrepreneurship Education and Start-up Consultancy

544202-TEMPUS-1-2013-1-AT-TEMPUS-JPHES

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

Проект ЕС TEMPUS «Набуття професійних та підприємницьких навичок шляхом виховання підприємницького духу та консультацій підприємців початківців» (544202-TEMPUS-1-2013-1-AT-TEMPUS-JPHES)

Co-funded by the
Tempus Programme
of European Union

EU TEMPUS project "Developing Intra- and Entrepreneurial Competences through Entrepreneurship Education and Start-up Consultancy" (544202-TEMPUS-1 -2013-1-AT-TEMPUS-JPHES)

Автори:

Ріхард Фортмюллер, Віденський економічний університет
Ольга Савченко, Національний технічний університет «ХПІ»
Петро Перерва, Національний технічний університет «ХПІ»
Володимир Сисосв, Національний технічний університет «ХПІ»
Ігор Посохов, Національний технічний університет «ХПІ»
Олександра Косенко, Національний технічний університет «ХПІ»
Наталія Побережна, Національний технічний університет «ХПІ»
Роман Побережний, Національний технічний університет «ХПІ»
Максим Ткачов, Національний технічний університет «ХПІ»
Роман Нестеренко, Національний технічний університет «ХПІ»
Катерина Побережна, Національний технічний університет «ХПІ»

Фінансова підтримка Європейської Комісії при виданні цих матеріалів не передбачає згоди з їх змістом, який є предметом відповідальності авторів і може не співпадати з точкою зору Європейської Комісії.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

**ПІДПРИЄМНИЦТВО:
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ,
МАРКЕТИНГ, ЛОГІСТИЧНІ
ПРОЦЕСИ, ОБЛІК ТА
ОПОДАТКУВАННЯ**

Під редакцією проф. О.І. Савченко

ПІДРУЧНИК

Харків - 2016

УДК 330.101.5 (075.8)

ББК 65.012.1я.73

П 1 1

Рекомендовано до друку Вченою радою Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (протокол №9 від 25 листопада 2016 р.)

Рецензенти:

- А. М. Колот**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці, проректор ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
А. І. Яковлев, д-р екон. наук, професор, заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри економіки та маркетингу, НТУ «ХПІ», Харків
О. В. Ткач, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри менеджменту і маркетингу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ

Автори:

Фортмюллер Р., Перерва П. Г., Савченко О. І, Сисоєв В. В., Побережна Н. М., Посохов І. М., Косенко О. П., Побережний Р. О., Нестеренко Р. О., Побережна К. В., Ткачов М. М.

- П 11** Підприємництво: інноваційна діяльність, маркетинг, логістичні процеси, облік та оподаткування. Серія дидактичних матеріалів з підприємницької освіти в установах вищої освіти України «Підприємництво як ключ до успіху». Підручник./ за ред. П. Г. Перерви, О. І. Савченко - Харків.: ТОВ "Планета-принт", 2016. - 600 с.

ISBN 978-617-7229-85-7

УДК 65.011

ББК 65.050

Підручник містить розширені матеріали, що необхідні для розуміння та ведення підприємницької діяльності, розуміння механізмів пошуку та ідентифікації можливостей для бізнесу, написання бізнес-плану, аналізу ефективності бізнес - проектів, визначенні питань управління креативністю, маркетингової діяльності, логістичних процесів та особливостей інноваційної складової підприємництва

Призначено для студентів та аспірантів економічних, управлінських спеціальностей та фахівців інженерних та креативних галузей економіки.

Проект 544202-2013-AT-TEMPUS-JPHES «BUSEEG-RU-UA»: Набуття професійних та підприємницьких навичок шляхом виховання підприємницького духу та консультацій підприємств початківців

Фінансова підтримка Європейської Комісії при виданні цих матеріалів не передбачає згоди з їх змістом, який є предметом відповідальності авторів і може не співпадати з точкою зору Європейської Комісії.

ББК 65.050

ISBN 978-617-7229-85-7

© Колектив авторів, 2016
© НТУ «ХПІ», 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	9
ВСТУП	12
Глава 1 ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА	15
Розділ 1.1 Поняття підприємництва.....	15
Розділ 1.2 Ознаки підприємництва.....	16
Розділ 1.3 Принципи підприємництва.....	21
Розділ 1.4 Види підприємницької діяльності.....	25
Розділ 1.5 Підприємці і держава.....	29
Контрольні питання для самоперевірки.....	33
Глава 2 СУБ'ЄКТИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	34
Розділ 2.1 Передумови реалізації права на підприємництво.....	34
Розділ 2.2 Обмеження і заборони на підприємництво.....	37
Розділ 2.3 Фізичні особи як суб'єкти підприємницької діяльності.....	40
Розділ 2.4 Юридичні особи як суб'єкти підприємницької діяльності.....	44
Контрольні питання дня самоперевірки.....	55
Глава 3 ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	56
Розділ 3.1 Поняття "організація інновацій". Форми організації інновацій.....	56
Розділ 3.2 Роль малого, середнього та великого бізнесу в реалізації інновацій.....	61
Розділ 3.3 Характеристика та організаційна структура інноваційного підприємства.....	63
Контрольні питання для самоперевірки.....	67
Глава 4 ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО	68
Розділ 4.1 Сутність інноваційного підприємництва.....	68
Розділ 4.2 Класифікація інновацій.....	
Розділ 4.3 Ефективність інноваційного підприємництва.....	80
Контрольні питання для самоперевірки.....	87
Глава 5 ПІДПРИЄМНИЦЬКА КРЕАТИВНІСТЬ	89
Розділ 5.1 Управління креативністю.....	89
Розділ 5.2 Основні підходи до розуміння креативності.....	90
Розділ 5.3 Формування креативно - підприємницького потенціалу.....	94
Розділ 5.4 Підприємництво та розвиток креативного мислення.....	99
Розділ 5.5 Ресурси креативності в бізнесі.....	101
Розділ 5.6 Евристичні методи як основа розвитку креативності.....	104
Контрольні питання для самоперевірки.....	111
Глава 6 МАРКЕТИНГ В БІЗНЕСІ	113
Розділ 6.1 Маркетинг та його сучасна концепція.....	113
Розділ 6.2 Класифікація маркетингу.....	122
Розділ 6.3 Характеристика маркетингу.....	129

Розділ 6.4	Маркетингові дослідження.....	133
Розділ 6.5	Маркетингова товарна політика.....	141
Розділ 6.6	Маркетингова цінова політика.....	149
Розділ 6.7	Кейси та ділові ігри з маркетингу.....	158
	Контрольні питання для самоперевірки.....	220
Глава 7	ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГУ	
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	221
Розділ 7.1	Загальна схема маркетингу у сфері підприємництва.....	221
Розділ 7.2	Латеральний маркетинг - інструмент бізнес-процесів.....	223
Розділ 7.3	Особливості маркетингу суб'єктів малого бізнесу.....	225
	Контрольні питання для самоперевірки.....	226
Глава 8	ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ПИТАННЯ МАРКЕТИНГУ	
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	227
Розділ 8.1	Основні проблеми підприємництва та їх маркетингове рішення.....	227
Розділ 8.2	Що виробляти?.....	229
Розділ 8.3	Скільки виробляти?.....	233
Розділ 8.4	Як виробляти?.....	236
Розділ 8.5	Де виробляти?.....	245
Розділ 8.6	Для кого виробляти?.....	249
	Контрольні питання для самоперевірки.....	251
Глава 9	РИНОК ПРОДУКЦІЇ В СИСТЕМІ	
МАРКЕТИНГУ ПІДПРИЄМНИЦТВА	253
Розділ 9.1	Зміст маркетингових досліджень по вивченню ринку.....	253
Розділ 9.2	Кон'юнктура ринку та її характеристики.....	257
Розділ 9.3	Сегментація ринку промислової продукції.....	262
Розділ 9.4	Стратегія маркетингової діяльності підприємця за цільовим вибором сегментів ринку.....	274
Розділ 9.5	Визначення місткості ринку.....	279
	Контрольні питання для самоперевірки.....	284
Глава 10	ДИЗАЙН МАРКЕТИНГОВИХ КАНАЛІВ ЗБУТУ	285
Розділ 10.1	Прямі канали збуту.....	285
Розділ 10.2	Незалежні посередницькі підприємства.....	290
Розділ 10.3	Залежні збутові посередники.....	294
Розділ 10.4	Змішані канали збуту.....	300
Розділ 10.5	Складові елементи системи товарообігу і витрати на її функціонування.....	302
	Контрольні питання для самоперевірки.....	307
Глава 11	МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ У ПІДПРИЄМНИЦТВІ	308
Розділ 11.1	Сутність і основні елементи комплексу маркетингового стимулювання.....	308
Розділ 11.2	Персональний продаж.....	309
Розділ 11.3	Формування громадської думки.....	312
Розділ 11.4	Економічні методи стимулювання збуту.....	314

Контрольні питання для самоперевірки.....	316
Глава 12 КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ РОЗРОБОК	317
Розділ 12.1 Інтелектуальна власність та підприємництво.....	317
Розділ 12.2 Способи комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності.....	319
Розділ 12.3 Оцінка вартості прав інтелектуальної власності.....	323
Контрольні питання для самоперевірки.....	341
Глава 13 ІННОВАЦІЙНО - ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В МАЛОМУ ТА СЕРЕДНЬОМУ БІЗНЕСІ	343
Розділ 13.1 Поняття інноваційного проекту і інвестиційного проектного циклу.....	343
Розділ 13.2 Види інвестиційних проектів.....	346
Розділ 13.3 Підготовка інвестиційної пропозиції (бізнес-плану).....	347
Розділ 13.4 Прорахунки та типові помилки при складанні бізнес-пропозицій.....	360
Розділ 13.5 Оцінка інвестиційних ризиків.....	364
Контрольні питання для самоперевірки.....	368
Глава 14 ЛОГІСТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ В МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОМУ ПОСТАЧАННІ ПІДПРИЄМСТВ	370
Розділ 14.1 Сутність логістики.....	370
Розділ 14.2 Логістичні концепції «JUST IN TIME» та «KANBAN».....	374
Розділ 14.3 Логістичні концепції «DRP» та «LEAN PRODUCTION».....	380
Розділ 14.4 Розвиток логістичних концепцій.....	391
Контрольні питання для самоперевірки.....	394
Глава 15 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЛОГІСТИКИ В ПІДПРИЄМНИЦТВІ	395
Розділ 15.1 Актуальність логістизації українських підприємств.....	395
Розділ 15.2 Логістика підприємства.....	414
Розділ 15.3 Кейси з логістики.....	434
Контрольні питання для самоперевірки.....	457
Глава 16 ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	458
Розділ 16.1 Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність суб'єктів підприємницької діяльності в Україні.....	458
Розділ 16.2 Державна підтримка суб'єктів малого та середнього бізнесу... ..	462
Розділ 16.3 Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємствах малого та середнього бізнесу.....	465
Контрольні питання для самоперевірки.....	475
Глава 17 СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	476
Розділ 17.1 Сутність та основні елементи облікової політики підприємств суб'єктів малого та середнього підприємництва.....	476

Розділ 17.2 Загальна та спрощена система оподаткування, обліку і звітності для юридичних осіб - суб'єктів малого та середнього бізнесу.	
Загальні риси та відмінності.....	479
Контрольні питання для самоперевірки.....	486
Глава 18 ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	488
Розділ 18.1 Облік основних засобів, їх класифікація та оцінка.....	488
Розділ 18.2 Облік нематеріальних активів, їх класифікація та оцінка.....	498
Контрольні питання для самоперевірки.....	501
Глава 19 ОБЛІК ПРАЦІ І ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ	503
Розділ 19.1 Організація оплати праці па підприємствах малого та середнього бізнесу.....	503
Розділ 19.2 Бухгалтерський облік заробітної плати.....	508
Контрольні питання для самоперевірки.....	513
Глава 20 ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ, РОЗРАХУНКІВ ТА ІНШИХ АКТИВІВ	514
Розділ 20.1 Облік касових операцій на малих підприємствах.....	514
Розділ 20.2 Облік коштів на рахунках у банках.....	517
Розділ 20.3 Облік інших розрахункових операцій та активів.....	520
Контрольні питання для самоперевірки.....	531
Глава 21 ОБЛІК ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	532
Розділ 21.1 Облік витрат суб'єктів малого підприємництва.....	532
Розділ 21.2 Облік доходів від реалізації продукції.....	541
Розділ 21.3 Облік фінансового результату.....	545
Контрольні питання для самоперевірки.....	547
Глава 22 ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	549
Розділ 22.1 Фінансова звітність підприємств малого та середнього бізнесу.....	549
Розділ 22.2 Податкова та інша звітність підприємств малого та середнього бізнесу.....	564
Контрольні питання для самоперевірки.....	584
ЛІТЕРАТУРА	585
ДОДАТОК	597